

Gebruik de levenskracht van de imme

Ad Vermaas

Koninginnenteelt roept bij sommige imkers een tweeslachtig gevoel op. Immers, enerzijds realiseert men zich dat veredeling de basis kan zijn om te komen tot onder meer zachtaardiger volken.

Anderzijds kan men via koninginnenteelt op een hanteerbare manier beschikken over jonge koninginnen. Maar de gebruikelijke vormen van koninginnenteelt staan nogal ver af van de natuur. Immers, er worden heel wat 'kunstgrepen' toegepast (overlarven, starter, pleegvolk, inkooien, broedstroof) en er wordt soms geen rekening mee gehouden dat een volk (organisme) meer is dan de som van de delen (geteelde koningin en een aantal bijen).

Je kunt je afvragen: in hoeverre gaat zo'n werkwijze ten koste van de vitaliteit van het eindresultaat? Let wel: dit is geen beschuldiging naar wie dan ook, maar wel een aanzet om te zien of er ook andere wegen mogelijk zijn. Of, om het anders te zeggen: kunnen we gebruik maken van de enorme kracht die verbonden is met het natuurlijk zwermverloop? Dit betreft dan zowel de uitstekende verzorging die een koninginnencel krijgt in een volk in zwermstemming, alsook de snelle en gezonde manier waarop een natuurzwerm zich kan ontwikkelen.

Allereerst de bereidheid tot verzorging. In Bijen van juni 1999 stond een bewerking van een artikel uit 'Imkerfreund'. Daarin vertellen enkele Duitse imkers over de teelt van moeren in een moergoed volk in zwermstemming. Men kan de grote bereidheid tot verzorgen gebruiken voor een omgelaarfd en aangebroede teeltserie (nadat alle 'eigen' moerdoppen eerst zijn weggebroken), maar men kan ook moeren kweken uit zwermcellen van goede volken van de eigen stand. Die doppen zijn dan weliswaar niet alle van een gelijke leeftijd, maar dat is niet altijd een bezwaar. Ook voor kleinere imkers kan dit een goed bruikbare methode zijn.

Imkerij Fischermuehle

Een grotere imkerij waar men volken vermeedert via zwermcellen is Fischermuehle in het zuiden van Duitsland, nabij de Bodensee. Daar wordt gewerkt met 125 volken, verdeeld over 15 standen. De volken hebben voornamelijk carnica-bloed. De imker Thomas Radetzki ziet zijn bedrijf niet alleen als een commerciële

imkerij, maar ook als een onderzoeksinstituut en vooral ook als een leerplek: er worden tal van opleidingen gegeven.

Hij werkt met selectie op eigen stand. Bij het telen van nieuwe volken wordt gebruik gemaakt van de zwermperiode. Daartoe zijn in de afgelopen jaren meerdere methoden beproefd, zowel wat betreft de geselecteerde volken als wat betreft de behandeling van de volken die niet zijn geselecteerd om van door te telen.

De volken die zijn uitgekozen om van te vermeederen, krijgen in het voorjaar slechts weinig ruimte en er wordt mee naar de kersenbloesem gereisd. De dracht geeft een snelle ontwikkeling en door ruimtegebrek komt het volk al vroeg in zwermstemming.

Voorafgenomen zwerm

In sommige jaren heeft men de voorzwerm ook daadwerkelijk laten afkomen, in andere jaren werd gewerkt met een voorafgenomen zwerm. In zo'n geval wacht men niet tot de voorzwerm afkomt, maar grijpt net daarvoor in: zijn er zwermcellen met goed gevoede larven aanwezig, dan wordt de oude moeder met 3 pond bijen als naakt volk (dus zonder raat) een nacht in een kelder gezet (om een nieuwe eenheid te laten ontstaan). Een dag later wordt deze pas in een kast gedaan, met raampjes met alleen een strookje voorbouw. De zo gemaakte 'zwermen' ontwikkelen zich snel en worden in hetzelfde jaar nog gebruikt voor de wouddracht. De reeds aangezette zwermcellen uit het geselecteerde volk, worden later gebruikt in kleine bevruchtingsvolkjes. De gesloten doppen worden ingekooid en een aantal uitgelopen moeren of doppen wordt gebruikt om, samen met een deel van de bijen uit hetzelfde volk drieraams bevruchtungskastjes te vullen. Ook die bevruchtungskastjes beginnen als naakte volken, met alleen wat voorbouw. Zo komt men de natuurzwerm het meest nabij. Een aantal van die bevruchtungskastjes wordt samengevoegd in een grotere kast met vliegopeningen aan meerdere zijden. Dit ten einde een betere warmtehuishouding te krijgen. Het geheel wordt verplaatst naar een andere stand, om afvliegen te voorkomen. Bij voorkeur worden de kleine volkjes met bevruchte moeder opgekweekt tot volwaardige volken. De gedachte hierachter is dat het niet louter om de koningin gaat, maar om het volk als een totaal organisme.

Nogmaals moet benadrukt dat het gaat om een werkwijze die in ontwikkeling is. De ervaring van de voorgaande jaren wordt telkens gebruikt om de methode aan te passen en af te stemmen op de mogelijkheden. Maar centraal blijft wel het streven om zo dicht mogelijk bij het natuurlijk verloop te blijven. Deze gevolgde werkwijze houdt in dat op meerdere manieren gebruik wordt gemaakt van de zwermstemming. Immers, zwermstemming betekent veel meer dan alleen het aanzetten en verzorgen van moerdoppen. Er zijn ook tal van andere veranderingen in het volk. Dit betreft o.a.:

a. de onderlinge samenhang en

b. de fysiologische toestand van het volk De interne organisatie in het volk richt zich al voor het zwermen op de komende splitsing: de samenhang wordt in de zwermtijd veel losser en dat geeft optimale voorwaarden om nieuwe volken te vormen. En ook met de methode van de voorafgenomen zwerm hebben de gevormde volken een groeikracht en vitaliteit die dicht in de buurt komt van de natuurzwerm. Fysiologisch wordt die vitaliteit ondersteund doordat de (toekomstige) zwermbijen hun eiwitvetlichaam ontwikkelen en meer honing in de honingmaag houden.

In alle facetten

Bij de methode van Radetzki gaat het dus niet zozeer om de teelt van koninginnen, maar om de vorming van nieuwe volken. Het volk, de imme moet vanaf het begin toegroeien naar een nieuw geheel. En dan is er nog iets: in zijn optiek is voor een eigenschap als zachtaardigheid de afkomst van de koningin slechts één van de aspecten. Zeker zo bepalend is hoe de imker omgaat met zijn volken. En daarbij doelt hij dan op het imkeren in al zijn facetten. Hij streeft ernaar om het imkeren zo natuurgetrouw mogelijk te beoefenen. Dat houdt bij hem ook in dat hij de bijen alleen natuurraat laat bouwen, werkt met 'Trogbeuten' met 17 hoge broedramen en werkt met een natuurlijke raatafstand van 35mm. En daarnaast moet de imker uiteraard het volk aanvoelen. De juiste dingen doen op het juiste moment. En het is zijn overtuiging dat je met al die facetten tesamen meer bereikt dan met louter selectie.

Gebruikte Bronnen

Bijen 8(6): 170-171 (1999)

Wezenlijk. Serie lezingen, gebundeld door de biologisch-dynamische imkerwerkgroep.

Mededelingen van een medewerker van Fischermuehle.

270

bijen

FOTO VAN DE MAAND

Welke hobby zou de bewoner van deze woninguitoefenen? Foto ingestuurd door W. v.d. Broek te Den Dungen.